PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMĦALLEF

ONOR. AUDREY DEMICOLI LL.D.

Rikors Ġuramentat Nru **167/2022 (AJD)**

ABSOLUTE BATHROOMS LIMITED

VS

MICHAEL SPITERI BAILEY (KI 316179M) U NICOLETTE SPITERI BAILEY (KI 512878M)

Seduta ta' nhar il-Ġimgħa, sbatax (17) ta' Frar 2023

Il-Qorti:

1. Din hija **sentenza *in parte* limitatament** rigward l-eċċezzjoni preliminari sollevata mill-konvenuti Michael u Nicolette Spiteri Bailey, illi t-talbiet tas-soċjeta' rikorrenti Absolute Bathrooms Limited huma preskritti ai termini tal-Artikoli 2148(a) u / jew 2149(a) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta;

Preliminari u Fatti tal-Każ

2. B'rikors ġuramentat datat ħamsa u għoxrin (25) ta' Frar 2022, is-soċjeta' rikorrenti ddikjarat illi hija għamlet xogħol t'appalt lill-konvenuti fil-fond residenzjali tagħhom, u li sad-data ta' terminazzjoni tal-kuntratt t'appalt, il-konvenuti kellhom iħallsu lis-soċjeta' rikorrenti bilanċ tas-somma ta'

€21,893.60, liema bilanċ kien jirrappreżenta somma ikbar, prezz ta' materjal u xogħol fornut lill-proprjeta' tal-intimati. L-intimati kienu interpellati jħallsu tali somma kemm permezz ta' *invoices*, kif ukoll tramite ittri ġudizzjarji, iżda baqgħu inadempjenti. Is-soċjeta' rikorrenti tikkontendi illi forniet xogħlijiet oltre dawk imsemmija, sabiex tassisti lill-konvenuti sabiex jistabbilixxu l-kawża ta' tixrib taħt il-granit, liema kawża kienet xogħol ħażin ta' terzi. Għal tali xogħol, is-soċjeta' attriċi ssostni illi hemm ħlas dovut da parti tal-konvenuti fl-ammont ta' €10,721.89, u, għalkemm il-konvenuti kienu ġew ukoll interpellati sabiex jersqu għal tali ħlas, huma baqgħu inadempjenti. Għaldaqstant, is-soċjeta' rikorrenti talbet lil din il-Qorti sabiex:

a. Tiddikjara u tiddeċiedi illi l-intimati huma debituri tas-soċjeta' rikorrenti fis-somma globali ta' €32,615.49;

b. B'konsegwenza tordna l-ħlas mill-intmati lis-soċjeta' rikorrenti s-somma ta' €32,615.49;

B'riserva għal kull azzjoni oħra spettanti lis-soċjeta' rikorrenti, bl-imgħax legali mill-25 ta' Ġunju 2019 u bl-ispejjeż, inkluż dawk tal-ittri ġudizzjarji numri 2356/2019 u 2732/2021 kontra l-intimati;

3. Mill-banda l-oħra, b'risposta datata ħamsa (5) ta' Lulju 2022, il-konvenuti, apparti numru ta' eċċezzjonijiet fil-mertu, issollevaw ukoll eċċezzjoni preliminari, u cioe:

> **Illi preliminarjament, it-talbiet tas-soċjeta' attriċi huma preskritti ai termini tal-Artikoli 2148(a) u / jew 2149(a) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta;**

4. Il-konvenuti ppreżentaw ukoll kontro-talba fil-konfront tas-soċjeta' rikorrenti, illi għaliha s-soċjeta' rikorrenti rrispondiet permezz ta' risposta datata l-ewwel (1) t'Awwissu 2022, illi fiha ssollevat numru ta' eċċezzjonijiet fil-mertu;

5. Fis-seduta tal-Ġimgħa, tlieta u għoxrin (23) ta' Settembru 2022, il-kawża ġiet differita għall-provi tal-partijiet u għat-trattazzjoni tal-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni sollevata mill-konvenuti;

6. Wara illi, fis-seduta tat-tnejn (2) ta' Diċembru 2022 din il-Qorti rat il-provi dwar l-ewwel eċċezzjoni sollevata mill-konvenuti, u wara illi semgħet it-trattazzjoni tal-partijiet dwar l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni sollevata mill-konvenuti, il-kawża ġiet differita llum għal sentenza preliminari dwar l-istess eċċezzjoni.

Il-Qorti

7. Wara illi rat l-atti kollha preżentati mill-partijiet;

8. Rat l-affidavits tal-konvenuti, u cioe, l-affidavit ta' **Michael Spiteri Bailey** (**Dok MSB1** a fol 67 tal-proċess) u l-affidavit ta' **Nicolette Spiteri Bailey** (**Dok MSB2** a fol 68 tal-proċess), u d-dokumenti minnhom esebiti, cioe kopji tal-ittri uffiċjali bin-numri 2356/2019 u 2732/2021 mmarkati **Dok MSB3** (a fol 69 tal-proċess) u **Dok MSB4** (a fol 72 tal-proċess) rispettivament, u kopja tal-kontro-mandat bin-numru 591/2022 immarkat **Dok MSB5** (a fol 75 *et seq* tal-proċess);

9. Rat l-affidavit ta' **Joseph Vella,** immarkat bħala **Dok JV A** a fol 84B tal-proċess);

10. Semgħet it-trattazzjoni tal-partijiet rigward l-ewwel eċċezzjoni sollevata mill-konvenuti fir-risposta tagħhom, u cioe rigward l-eċċezzjoni dwar il-preskrizzjoni;

11. Rat illi l-kawża ġiet differita għas-seduta tal-lum għal sentenza preliminari rigward l-ewwel eċċezzjoni preliminari sollevata mill-konvenuti fir-risposta tagħhom għar-rikors ġuramentat;

12. Tagħmel is-segwenti konsiderazzjonijiet:

Konsiderazzjonijiet

13. Il-kawża odjerna tirrigwarda kuntratt t'appalt bejn il-partijiet illi fit-termini tiegħu s-soċjeta' attriċi kellha tforni lill-konvenuti kemm b'materjal kif ukoll b'xogħol;

14. L-Artikolu 2148(a) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta jistabbilixxi illi:

> *L-azzjonijiet hawn taħt imsemmija jaqgħu bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' tmintax-il xahar:*
>
> *(a) l-azzjonijiet tal-ħajjata, skarpar, mastrudaxxi, bennejja, bajjada, ħaddieda, arġentieri, arluġġara u ta' persuni oħra li jaħdmu sengħa jew arti mekkanika, għall-prezz tal-opri jew tax-xogħlijiet tagħhom, jew tal-materjal li jfornu;*

Mill-banda l-oħra, l-Artikolu 2149(a) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta jistabbilixxi illi:

> *L-azzjonijiet hawn taħt imsemmija jaqgħu bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' sentejn:*
>
> *(a) l-azzjonijiet tal-bennejja ta' bastimenti jew bċejjeċ oħra tal-baħar, u tal-kuntratturi ta' bini ieħor jew ta' xogħlijiet oħra ta' injam, ġebel, jew materjal ieħor, għall-opri maħdumin minnhom jew għall-materjali li jfornu;*

15. Dawn l-artikoli m'għandhomx jitqiesu *in vacuo*, iżda fit-termini ta' dak stabbilit mill-Artikolu 2160(1) tal-Kap 16, u cioe:

> *(1) Il-preskrizzjonijiet imsemmija fl-artikoli 2147, 2148, 2149 u 2157 m'għandhomx effett jekk il-partijiet li jeċċepuhom, ma jagħtux ġurament min jeddhom waqt il-*

kawża li mhumiex debituri, jew li ma jiftakrux jekk il-ħaġa ġietx imħallsa.

16. Fl-ewwel lok, din il-Qorti tqis illi għandha tiddetermina jekk huwiex applikabbli għall-każ odjern it-terminu preskrittiv stabbilit fl-Artikolu 2148, jew it-terminu preskrittiv stabbilit fl-Artikolu 2149 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta, jew iż-żewġ termini flimkien għal azzjonijiet differenti;

17. Fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet ***Langdale Limited vs Jon David Limited*[1]**, illi kienet tirrigwarda l-kontrattazzjoni bejn żewġ soċjetajiet għall-fornitura u applikazzjoni ta' materjal mis-soċjeta' attriċi lis-soċjeta' konvenuta, il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri), b'referenza għal ġurisprudenza dwar l-istess materja bħall-każ in eżami, irriteniet:

Kif spjegat mill-Qorti tal-Kummerċ fis-sentenza riportata a Vol XLII P III p 1151, il-preskrizzjoni stabbilita fl-Artikolu 2148(a) tapplika għal krediti ta' artifiċi li jipprestaw l-opra tagħhom, filwaqt li fil-każ ta' l-Artikolu 2149(a) il-preskrizzjoni tirriferixxi għall-krediti ta' dawk li fihom tkun prevalenti l-karattru ta' spekulaturi, u li, aktar minn opra, jipprestaw xogħol – opus – mingħajr distinzjoni in rigward tan-natura tax-xogħlijiet u mingħajr qies ta' l-importanza tas-somministrazzjonijiet;

[...]

Forsi d-deċiżjoni li l-aktar hi attinenti għall-każ inspeċje hi dik riportata a Vol XXXVIII P III p 710. Fiha infatti ntqal dan:-

"Il-preskrizzjoni ta' tmintax-il xahar li tolqot l-azzjonijiet tal-ħajjata, skrapan, mastrudaxxi, bennejja, bajjada, ħaddieda, arġentiera, arluġġara, u persuni oħra li jaħdmu sengħa jew

[1] Appell Ċivili Nru 4/1997/1, Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri), Onor Imħ P Sciberras, 3 ta' Novembru 2004

arti mekkanika, għall-prezz ta' l-opri tagħhom jew tax-xogħlijet tagħhom, jew tal-materjal li jfornu, tirriferixxi għal-lokazzjoni ta' opera li biha dawk il-persuni jkunu obbligaw ruħhom li jagħtu x-xogħol tagħhom, u mhux tal-locatio operis li biha l-imprenditur jobbliga ruħu li jagħti, mhux ix-xogħol, iżda l-prodott tax-xogħol – meta l-lokazzjoni d'opera tkun konnessa ma' organizzazzjoni ta' mezzi tekniċi li timprimi lil-lokazzjoni l-karattru ta' att oġġettivament kummerċjali";

18. In oltre, imbagħad, fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet ***Transmec Services Limited vs Joseph Mallia Bonello***[2], illi kienet tirrigwarda l-provvista ta' materjal ta' bini (iżda mhux ta' xogħol ta' bini) da parti tas-soċjeta' rikorrenti lill-intimat, u li fiha ġiet eċċepita l-preskrizzjoni fit-termini tal-Artikolu 2148(a) u l-Artikolu 2149(a) tal-Kap 16, din il-Qorti kif diversement presjeduta spjegat:

Id-differenza bejn il-preskrizzjoni taħt l-art. 2148(a) u dik taħt l-art. 2149(a) hija illi ta' l-ewwel tolqot l-azzjonijiet ta' l-artiġjana waqt illi tat-tieni tolqot l-azzjonijiet tal-kuntratturi. Is-soċjeta' attriċi, għax hija soċjeta' kummerċjali u tispekula fuq il-prezz tax-xogħol u tal-materja, ma tistax titqies artiġjan, u għalhekk il-preskrizzjoni taħt l-art. 2148(a) ma tolqothiex.

Min-naħa l-oħra, min huwa kuntrattur ma jfissirx b'hekk illi kull negozju li jagħmel jieħu l-karattru ta' negozju ta' kuntrattur, u illi kull kuntratt li jagħmel ikun kuntratt ta' appalt.

Fil-każ tal-lum il-partijiet qablu illi s-soċjeta' attriċi għamlet biss provvista ta' materjal lill-konvenut u ma għamlet ebda

[2] Ċit Nru 842/2004, Qorti Ċivili (Prim'Awla), Onor Imħ G Caruana Demajo, 9 ta' Novembru 2007 (in ġudikat)

xogħol b'appalt. Għalhekk, ir-relazzjoni bejn il-partijiet hija waħda ta' bejgħ-u-xiri, mhux appalt, u ma tintlaqatx bil-preskrizzjoni taħt l-art. 2149(a).

19. Minn dan l-insenjament jirriżulta għalhekk *a contrario senso* illi f'każ ta' soċjeta' kummerċjali illi tispekula fuq il-prezz tax-xogħol u ta' materjal, u li tkun għamlet xogħol t'appalt, tapplika l-preskrizzjoni fit-termini tal-Artikolu 2149(a) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta;

20. Difatti, hekk ukoll esprimiet ruħha din il-Qorti kif diversement presjeduta fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet ***Neville Montebello vs Tal-Karmnu Construction Company Limited***[3]:

> *Mill-fatti tal-każ in eżami jirriżulta li l-preskrizzjoni applikabbli ċertament mhijiex dik taħt l-artikolu 2148(a) għaliex dan jirreferi għall-krediti ta' arteffiċi li jipprestaw l-opra tagħhom. Dan l-artikolu jolqot biss l-azzjonijiet ta' dawk li jaħdmu sengħa jew arti mekkanika, u mhux dawk li huma kuntratturi organizzati f'azjenda (C. Stivala Limited vs Salvatore Cassar et, deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta fl-20 ta' Jannar 2004). Jidher li l-preskrizzjoni applikabbli għall-appalt li tiegħu qiegħed jintalab il-ħlas permezz ta' din l-azzjoni hija dik skont l-artikolu 2149(a) in kwantu li tirreferi għall-azzjonijiet ta' "kuntratturi ta' bini jew ta' xogħlijiet oħra ... jew materjal ieħor, għall-opri maħdumin minnhom'.*

21. Jidher illi huwa fatt mhux kontestat illi l-pretensjoni da parti tas-soċjeta' attriċi huwa kemm għal materjal kif ukoll għal xogħol fornut mis-soċjeta' attriċi lill-intimati. Difatti, fl-affidavit tiegħu, id-direttur tas-soċjeta' attriċi **Joseph Vella** jikkonferma illi, *"Is-somma dovuta tirrappreżenta prezz ta' materjal kif ukoll xogħol fornut fil-proprjeta' nru 22, Triq Sir Augustus*

[3] Rik Ġur Nru 622/2014, Qorti Ċivili (Prim'Awla), Onor Imħ Anna Felice, 30 t'Ottubru 2018 (in ġudikat)

Bartolo, Ta' Xbiex, kif ukoll xogħol addizzjonali li sar da parti tar-rikorrenti għall-intimati"[4]. Mill-banda l-oħra, l-intimati, fil-kontro-talba tagħhom jagħmlu referenza kemm għall-fatt illi x-xogħol illi minnu qegħdin jilmentaw ma sarx skont l-arti u s-sengħa, kif ukoll għall-fatt illi l-materjal ġie supplit, imwaħħal u *finished* mis-soċjeta' rikorrenti, b'dana illi għalhekk qed jikkonfermaw saħansitra l-konvenuti wkoll illi s-soċjeta' attriċi forniet kemm materjal kif ukoll xogħol fil-fond in kwestjoni;

22. Konsegwentement, għalhekk, fid-dawl tal-ġurisprudenza suriferita, **din il-Qorti tikkonkludi illi għall-każ in eżami għandha tapplika biss il-preskrizzjoni fit-termini tal-Artikolu 2149(a) tal-Kap 16,** u cioe bl-għeluq ta' sentejn;

23. Stabbilit it-terminu preskrittiv applikabbli għall-każ odjern, din il-Qorti sejra issa tgħaddi sabiex tevalwa jekk jissusistux l-elementi kollha neċessarji sabiex tirnexxi l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni;

24. Fit-termini tal-Artikolu 2160 tal-Kap 16, il-preskrizzjoni ma jkollhiex effett jekk il-partijiet li jeċċepuhom ma jagħtux ġurament **minn jeddhom** waqt il-kawża li jew (a) m'humiex debituri, jew (b) li ma jiftakrux jekk il-ħaġa ġietx imħallsa;

25. Fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet ***Automated Revenue Management Limited pro et noe vs Topcar Limited***[5], din il-Qorti kif diversement presjeduta għamlet studju akkurat u dettaljat dwar il-ġurament imsemmi fl-Artikolu 2160 tal-Kap 16, u cioe dak illi kien oriġinarjament ġie stabbilit f'dan l-artikolu, u l-emendi illi segwew permezz tal-Att I tal-2017 u l-Att VII tal-2017. Din il-Qorti kif diversement presjeduta tinnota kif, filwaqt illi oriġinarjament id-debitur ma kienx kostrett illi jieħu ġurament dwar id-debitu, iżda kienet tispetta lill-kreditur l-għażla dwar jekk jiddeferix il-ġurament lill-persuna li teċċepixxi l-preskrizzjoni jew le, permezz tal-Att I tal-2017: (a) il-ġurament kellu jiġi mogħti mill-parti illi teċċepih <u>minn jeddha</u>,

[4] Vide affidavit ta' Joseph Vella, immarkat **Dok JV A** a fol 84B tal-proċess
[5] Rik Nru 93/2017, Qorti Ċivili (Prim'Awla), Onor Imħ G Mercieca, 17 ta' Jannar 2018 (in ġudikat)

(b) il-parti li tagħti ġurament kellha, apparti illi tiddikjara illi mhix debitriċi jew li ma tiftakarx jekk il-ħaġa ġietx imħallsa, tagħti wkoll raġunijiet għalfejn kienet qed tqis lilha nnifisha li mhix debitriċi, u (c) il-parti li teċċepixxi l-preskrizzjoni ma setgħetx tagħti bħala raġuni l-mogħdija taż-żmien. Mill-banda l-oħra, wara l-emenda illi segwiet permezz tal-Att VII tal-2017, l-Artikolu 2160 illum jistabbilixxi illi: (a) il-ġurament għadu jrid jiġi mogħti mill-parti illi teċċepih minn jeddha, iżda (b) tneħħiet il-ħtieġa tal-għoti tar-raġunijiet, għajr f'ċerti kawżi li fihom il-Gvern ikun kreditur. Il-Qorti rriteniet:

> *Il-liġi għalhekk daret ċirku tond għal dak li kienet oriġinarjament – jew kważi; għaliex ix-xelta għall-għoti tal-ġurament, kif għadha kif qalet din il-Qorti, tneħħiet minn idejn il-kreditur u saret tassattiva. Din hija bidla radikali. Billi huwa d-debitur-konvenut li jrid jixhed, din il-Qorti hija tal-fehma li dan għandu jsir biss wara li jintemmu l-provi tal-kreditur-attur li allura jkollu kull opportunita' jressaq il-provi dwar l-eżistenza tal-kreditu, u kwalunkwe sospensjoni jew interruzzjoni tal-perjodu tal-preskrizzjoni. Il-Qorti hija tal-fehma li l-ġurament baqa' deċiżorju fis-sens biss li jimpunja l-kreditu pretiż iżda mhux ukoll is-sospensjoni jew l-interruzzjoni tal-perjodu tal-preskrizzjoni. Altrimenti jkun ippreġudikat il-kreditur li ebda prova ma jkollu disponibbli jekk id-debtiur jagħżel li jifruwixxi ruħu mill-ġurament. Din żgur ma kinitx l-intenzjoni tal-leġislatur.*

26. Fuq l-istess binarju ddeċidiet ukoll il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet ***Bottega Del Marmista Limited vs Paul Mifsud et***[6]:

> *Bl-emenda li saret bl-Att I tal-2017, il-leġislatur impona fuq il-konvenut l-obbligu li jieħu l-ġurament u fin-nuqqas il-konvenut ma jkunx jista' jieħu benefiċċju mill-*

[6] Appell Nru 286/2015, Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri), Onor Imħ Anthony Ellul, 26 ta' Jannar 2018

preskrizzjonijiet qosra. Ovvjament, il-konsegwenzi legali li żviluppaw mill-ġurisprudenza dwar il-ġurament deċiżorju li ssemmew mill-ewwel qorti f'paġna 19 u 20 tas-sentenza, kienu japplikaw f'xenarju partikolari, cjoe meta l-attur jagħti l-ġurament lill-konvenut. Fil-każ in eżami, il-konvenuti xehdu minn jeddhom. Il-fatt li hi l-liġi li timponi fuq il-konvenut li jixhed biex ikun jista' jinvoka l-preskrizzjonijiet qosra, ma jbiddel xejn. Għaldaqstant, illum irrispettivament x'jixhed il-konvenut ***minn jeddu meta jieħu l-ġurament kontemplat fl-artikolu 2160 tal-Kodiċi Ċivili****, l-attur għandu kull dritt li jagħti prova li kien hemm interruzzjoni jew rinunzja għall-preskrizzjoni. Din kienet wara kollox ukoll il-posizzjoni qabel l-emenda tal-artikolu 2160 tal-Kodiċi Ċivili meta l-konvenut kien jagħżel li jixhed minn jeddu.*

27. B'referenza għall-affidavit ta' **Michael Spiteri Bailey**[7] u l-affidavit ta' **Nicolette Spiteri Bailey**[8], din il-Qorti tinnota illi l-konvenuti ddikjaraw, fl-affidavits rispettivi tagħhom, *"niddikjara li jiena assolutament minix debitur tas-soċjeta' attriċi rikonvenzjonata"* u *"niddikjara li jiena assolutament minix debitriċi tas-soċjeta' attriċi rikonvenzjonata"*. Fid-dawl ta' dak illi ġie enunċjat fis-sentenza mogħtija minn din il-Qorti kif diversement presjeduta fl-ismijiet ***P & S Limited et vs Noel Zammit et***[9], *"Li tgħid li d-dejn huwa preskritt, mingħajr ma tuża t-test li trid il-liġi, ma jiswiex biex tirnexxi din ix-xorta ta' eċċezzjoni."* Ikkunsidrat, għalhekk, illi:

i. il-ġurament ittieħed mill-konvenuti minn jeddhom, u
ii. il-ġurament isegwi t-test rikjest mil-liġi,

din il-Qorti tikkonkludi illi r-rekwiżiti tal-Artikolu 2160(1) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta sodisfatti mill-konvenuti;

[7] Vide **Dok MSB1** a fol 67 tal-proċess
[8] Vide **Dok MSB2** a fol 68 tal-proċess
[9] Rik Nru 279/2017, Qorti Ċivili (Prim'Awla), Onor Imħ T Abela, 16 ta' Frar 2018 (in ġudikat)

28. Dwar il-mogħdija taż-żmien, huwa prinċipju assodat illi l-preskrizzjoni tista' titwaqqa' b'żewġ modi, u cioe bi prova illi **l-preskrizzjoni ġiet sospiża jew interrotta**, jew bi prova illi l-kontro-parti tkun **irrinunzjat għaliha**. Fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet ***Ruth Vassallo vs Mario Bugeja et***[10], din il-Qorti kif diversement presjeduta qalet,

> *2. L-interruzzjoni u r-rinunzja mhux l-istess ħaġa, anke jekk sew l-interruzzjoni u sew ir-rinunzja, iridu jirriżultaw b'mod ċar u inekwivokabbli. Skond il-ġurisprudenza, l-operattivita' tagħhom hi f'dan is-sens. Salv fil-każ ta' att ġudizzjarju, ir-rikonoxximent ta' debitu jinterrompi l-preskrizzjoni li tkun għadha in korso, iżda jekk il-preskrizzjoni tkun ġja kompjuta hi ipotizzata qagħda ta' rinunzja u mhux ta' interruzzjoni. Ara "**Joseph Bajada – vs- Alfred Naudi**", Qorti tal-Kummerċ, 12 ta' Jannar 1950 u "**Maria Lourdes Brincat – vs – Giuseppe Brincat et**", Appell Ċivili, 9 ta' Diċembru 1994;*
>
> *[...]*
>
> *4. Apparti l-każ ta' l-interruzzjoni b'att ġudizzjarju skond il-previżjoni tal-liġi fl-**Artikoli 2128 u 2130 tal-Kodiċi Ċivili**, l-interruzzjoni tista' tirriżulta minn qagħdiet oħra bħal ma huma r-rikonoxximent tad-debitu (**Artikolu 2113**) jew il-ħlas akkont (Artikolu 2134). Ara għal aktar dettal is-sentenza tal-Qorti Ċivili Prim'Awla in re: "**Martin Mizzi – vs – Joseph Camilleri**", 20 ta' Ottubru 2004, abbraċċjata mill-Qorti ta' l-Appell Superjuri fil-kawża fl-ismijiet "**Carmelo Abdilla et – vs – Frances Gloria Crockford et**", 26 ta' Ġunju 2009;*

29. Fl-ewwel lok, ma jirriżultax lil din il-Qorti illi l-konvenuti rrinunzjaw għall-preskrizzjoni b'xi pagament akkont tad-debitu minn meta ġew interpellati

[10] Rik Nru 234/2017, Qorti tal-Maġistrati (Malta), Maġ (illum Onor Imħ) C Scerri Herrera, 21 ta' Ġunju 2018 (in ġudikat)

jħallsu l-bilanċ pretiż mis-soċjeta' rikorrenti[11]. Difatti, il-pagamenti illi jirriżultaw minn **Dok A** annessi mar-rikors ġuramentat jidher illi saru fit-23 ta' Ġunju 2017 u 8 ta' Lulju 2017 (a fol 5 tal-proċess), fis-6 ta' Novembru 2017 (a fol 6 tal-proċess), u fid-29 ta' Diċembru 2017 u 13 ta' Jannar 2018 (a fol 9 tal-proċess);

30. Fit-tieni lok, lanqas jirriżulta lil din il-Qorti mill-provi prodotti illi l-konvenuti f'xi punt irrikonoxxew illi huwa dovut xi ħlas lis-soċjeta' rikorrenti[12]. Fl-ittri uffiċjali spedita mill-konvenuti lis-soċjeta' rikorrenti[13], il-konvenuti jagħmlu biss referenza għall-allegazzjoni illi x-xogħol ma sarx mis-soċjeta' rikorrenti skont l-arti u s-sengħa, iżda ma jagħmlu l-ebda referenza għall-pretensjoni tas-soċjeta' rikorrenti. In oltre, imbagħad, fl-ittra uffiċjali risponsiva tagħhom għall-ittra numru 2732/2021 spedita lilhom mis-soċjeta' rikorrenti, il-konvenuti *"jiċħdu li huma għandhom iħallsu kwalunkwe bilanċ pendenti"*[14], b'dana illi għalhekk lanqas qegħdin jirrikonoxxu d-dejn. Is-soċjeta' rikorrenti, fis-sottomissjonijiet tagħha dwar l-eċċezzjoni in eżami, targumenta illi l-fatt illi l-konvenuti, fir-risposta ġuramentata tagħhom, jgħidu illi x-xogħol ma sarx skont l-arti u s-sengħa, minnu nnifsu huwa rikonoxximent tal-fatt illi hemm bilanċ illi għadu dovut mill-konvenuti lis-soċjeta' rikorrenti. Il-Qorti, iżda, ma taqbilx ma' dan l-argument. Fis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fl-ismijiet ***Austin Psaila vs Lother Slabick***[15], ġie ritenut:

> *Jinsab preċiżat ukoll, kemm fid-duttrina legali, kif ukoll fil-ġurisprudenza, illi dan ir-rikonoxximent tad-dritt għall-fini ta' l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni hu konfigurabbli fir-rekwiżiti tal-volontarjeta', tal-konsapevolezza, ta' l-inekwivoċita', dejjem b'mod esterjorizzat. Rekwiżiti dawn li hu neċessarju li jikkoeżistu flimkien fl-istess att;*

---

[11] L-Artikolu 2134 tal-Kap 16 jistabbilixxi illi l-preskrizzjoni tinkiser bi ħlas akkont tad-dejn.
[12] L-Artikolu 2133 tal-Kap 16 jistabbilixxi illi l-preskrizzjoni tinkiser jekk id-debitur jew il-pussessur jagħraf il-jedd tal-parti li kontra tagħha dik il-preskrizzjoni kienet bdiet miexja.
[13] Vide **Dok SB4, Dok SB5** u **Dok SB6** a fol 55, 56 u 57 tal-proċess rispettivament
[14] Vide **Dok SB7** a fol 58 tal-proċess
[15] Appell Nru 544/2003, Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri), Onor Imħ P Sciberras, 9 ta' Frar 2005

Hekk ukoll ġie ritenut fis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Superjuri) fl-ismijiet ***Emanuel Vella et vs Adelina Sacco et***[16], fejn il-Qorti tal-Appell (Superjuri) abbraċċjat dak illi kien ġie ritenut fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet ***Carmelo Micallef vs Brigadier John Belle McCanee noe*** u qalet:

> *Illi r-rikonjizzjoni interruttiva għar-rinunzja għall-preskrizzjoni kompjuta tista' tkun diretta u espressa, b'dikjarazzjoni formali tal-volonta' li jiġi rikonoxxut id-dritt; tista' tkun diretta u taċita, b'fatti li fihom infushom immedjatament juru dik il-volonta'; u tista' tkun indiretta jew preżunta, dedotta minn fatti konkludenti inkompatibbli mal-volonta' tal-preskriventi li jikkontesta l-eżistenza u l-eżerċizzju tad-dritt. Ir-rinunzja taċita hi kwistjoni tal-volonta' preżunta tad-debitur, u kwindi ma hemmx rinunzja jekk hu jesprimi ruħu b'mod li jimmanifesta pjuttost l-intenzjoni li ma jirrikonoxxix id-dritt.*

Dan, iżda, assolutament mhux il-każ fil-każ odjern, fejn il-konvenuti, sa mill-ittra responsiva tagħhom għall-ittra uffiċjali spedita lilhom mis-soċjeta' rikorrenti, jiċħdu illi huwa dovut da parti tagħhom xi ħlas għal materjal jew xogħol forniti. Huwa minnu illi l-konvenuti qed jallegaw illi l-materjal u x-xogħol ma kienx skont l-arti u s-sengħa, iżda madanakollu, dan ma jikkostitwixxix, fih innifsu, rikonoxximent tad-debitu. Infatti, dak illi qed jinsistu l-konvenuti huwa preċiżament illi d-debitu pretiż mis-soċjeta' rikorrenti huwa ineżistenti għaliex tali materjal u xogħol ma sarx bil-mod illi kellu jsir, b'dana illi għalhekk m'huwa dovut għalih l-ebda ħlas;

31. Din il-Qorti rat illi l-konvenuti ppreżentaw żewġ kopji t'ittri uffiċjali spediti mis-soċjeta' rikorrenti lilhom, u cioe (a) l-ittra uffiċjali bin-numru 2356/2019 datata ħamsa u għoxrin (25) ta' Ġunju 2019 u notifikata lill-konvenuti nhar it-tnejn (2) ta' Lulju 2019[17]; u (b) l-ittra uffiċjali bin-numru 2732/2021 datata

[16] Rik Nru 442/2008, Qorti tal-Appell (Superjuri), 27 t'Ottubru 2017
[17] Vide **Dok MSB3** a fol 69-70 tal-proċess

tmienja (8) ta' Lulju 2021 u notifikata lill-konvenuti nhar l-erbatax (14) ta' Lulju 2021[18]. Il-kawża odjerna ġiet intavolata fil-ħamsa u għoxrin (25) ta' Frar 2022;

32. **Joseph Vella**, direttur tas-soċjeta' rikorrenti, fl-affidavit tiegħu, jgħid, *"Ix-xogħol addizzjonali ntemm f'April 2019 u għandu valur ta' €10,721.89 u tali ammont ġie dovut f'April 2019."[19]* Filwaqt illi huwa minnu illi l-ewwel ittra uffiċjali interrompiet il-perjodu preskrittiv ta' sentejn, stante illi ġiet notifikata ftit iktar minn xahrejn wara illi l-allegat bilanċ sar dovut, bejn in-notifika tal-konvenuti bl-ewwel ittra uffiċjali, u n-notifika tal-konvenuti bit-tieni ittra uffiċjali, hemm perjodu ta' iktar minn sentejn, b'dana illi għalhekk il-perjodu preskrittiv kien iddekorra. Hekk kif ġia ġie senjalat qabel, ma nġabet l-ebda prova illi f'dan il-perjodu ġie b'xi mod interrott il-perjodu preskrittiv, jew illi l-konvenuti, f'xi punt matul dawk is-sentejn, irrinunzjaw għad-dekorriment tal-perjodu preskrittiv. Lanqas tressqet xi prova illi l-konvenuti rrikonoxxew illi kien dovut lis-soċjeta' rikorrenti xi bilanċ wara illi ddekorrew dawn is-sentejn. Konsegwentement, għalhekk, din il-Qorti m'għandhiex alternattiva għajr illi **tilqa**' l-ewwel eċċezzjoni sollevata mill-konvenuti, u tiddikjara l-azzjoni rikorrenti bħala perenta ai termini tal-Artikolu 2149(a) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

Decide

33. Għal dawn il-motivi, il-Qorti taqta' u tiddeċiedi billi:

    i. **Tilqa'** l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni sollevata mill-konvenuti ai termini tal-Artikolu 2149(a) tal-Kap 16, u tastjeni milli tieħu konjizzjoni ulterjuri tal-azzjoni miġjuba mis-soċjeta' attriċi;

    ii. **Tordna l-prosegwiment tal-kawża** f'dak illi jirriwgarda t-talbiet rikonvenzjonali.

[18] Vide **Dok MSB4** a fol 72-73 tal-proċess
[19] Vide **Dok JV A** a fol 84B tal-proċess

Bl-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri riservati għall-ġudizzju finali.

Moqrija.

Onor Imħallef Dr Audrey Demicoli LL.D.

Deputat Reġistratur